

СХВАЛЕНО
рішенням Національної ради з питань протидії
туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу
від 28 грудня 2023 року

CRG Action Plan 2024-2026 PR

Преамбула

CRG Action Plan 2024-2026 PR в Україні (далі – CRG Plan 2024-26) був розроблений з метою створення довгострокових інструментів впливу для виконання завдань та досягнення цілей, передбачених національною політикою протидії ТБ та ВІЛ. Зокрема, CRG Plan 2024-26 консолідує активності та сформований відповідно до завдань Державної стратегії у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів від 27 листопада 2019 р. № 1415-р, Стратегії з комплексної відповіді на бар'єри з прав людини для доступу до послуг з профілактики і лікування ВІЛ та туберкульозу до 2030 року та Стратегічного плану із комплексної відповіді на бар'єри з прав людини для доступу до послуг з профілактики та лікування ВІЛ та туберкульозу на 2024 – 2026 роки, які були прийняті на засіданні Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ- інфекції/СНІДу від 28 грудня 2023 року. У формуванні CRG Plan 2024-26 враховані тенденції Плану відновлення системи охорони здоров'я України від наслідків війни на 2022 - 2032 роки. Зокрема, враховано підходи та рекомендації Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією (далі –ГФ) (<https://www.theglobalfund.org/en/throughout-the-cycle/community-rights-gender/>).

Оцінка бар'єрів, пов'язаних з правами людини щодо ВІЛ та ТБ, здійснена за підтримки ГФ Ukraine Breaking Down Barriers Progress Assessment – Programs to Remove Human Rights-related Barriers to Access HIV and TB Services, також виявила низку важливих факторів. Незважаючи на те, що українські програми зі зменшення бар'єрів, пов'язаних з правами людини, надають послуги з ВІЛ та ТБ, загалом є потужними, оцінка прогресу виявила низку ключових проблем, які необхідно вирішити. Багато програм з прав людини ще недостатньо інтегровано з програмами надання послуг, що підвищило б їх ефективність і сталість. Україна досягла певного прогресу в інституціоналізації навчання з прав людини, наприклад, для медичних працівників і пенітенціарного персоналу, але повна інституціоналізація все ще триває і має стати пріоритетом протягом наступного грантового циклу. У той час як кілька гендерно-орієнтованих організацій, таких як Positive Women, Vona, Cohorta впроваджують чудові гендерно-чутливі програми, загальним програмам з прав людини часто бракує гендерно-чутливих інтервенцій. Ефективна координація та співпраця між виконавцями програм з прав людини залишається проблемою, оскільки конкуренція та недовіра залишаються суттєвими перешкодами для інтеграції та узгодження програм для максимізації їх впливу. Нарешті, як зазначалося вище, Україні ще належить запровадити ефективні системи моніторингу та оцінки, які б дозволили комплексно аналізувати вплив програм з прав людини; значна частина регулярно зібраних даних продовжує бути даними процесу та вихідними даними, які підтверджують, що заходи мали місце, але проливають мало світла на те, наскільки вони були ефективними. Повномасштабне вторгнення росії в Україну, очікувано, суттєво порушило впровадження програм з усунення пов'язаних з правами людини бар'єрів для послуг з лікування ВІЛ та туберкульозу. Після 24 лютого 2022 року виконавці цих програм зіткнулися з численними проблемами, починаючи від проблем забезпечення безпеки персоналу, волонтерів і клієнтів і масового вимушеного переміщення до виникнення значних гуманітарних потреб

їхніх громад. У перші тижні вторгнення більшість організацій переорієнтували свою діяльність на порятунок життів у своїх спільнотах і забезпечення допомоги людям у безпеці. Дійсно, оцінка прогресу показала, що виконавці програм з прав людини відіграють надзвичайно важливу роль у зусиллях України продовжувати надавати послуги з профілактики і лікування ВІЛ та туберкульозу ключовим, вразливим, у т.ч. криміналізованим групам населення та, ймовірно, допомогли забезпечити значній кількості клієнтів можливість продовжувати отримувати довічне лікування та необхідні профілактичні послуги. Маючи глибоке коріння в уразливих громадах, ці організації часто були першим пунктом звернення для членів громади, які боялися втратити доступ до ЗПТ, АРТ або ліків від туберкульозу, ВГС, і стали важливим каналом зв'язку між членами громади, яким загрожує збій у наданні послуг, і постачальниками медичних послуг.

Останні декілька років питання щодо подолання правових бар'єрів та необхідність посилення гендерної сенситизації програм по ВІЛ та ТБ, були значним чином посилені через ряд вагомих змін, в контексті реалізації таких програм, зокрема:

- Повномасштабне вторгнення росії в Україну в лютому 2022 року має далекосяжні правові, соціальні та економічні наслідки, зокрема, пов'язані з вимушеною внутрішньою міграцією та еміграцією великої кількості населення, фізичним пошкодженням будівель та інфраструктури, а також збільшенням кількості жертв серед цивільного населення; конституційним обмеженням певних прав та свобод людини в результаті триваючого другого рік офіційного воєнного стану;
- Підписано угоду на 2024-26 рр. про надання Україні фінансування ГФ на реалізацію проекту "Ukraine's resilience and recovery against HIV/TB due to the war" (далі – Проект ГФ), де програми з прав людини є одним з ключових напрямів;
- Відбулась Ukraine Breaking Down Barriers Progress Assessment – Programs to Remove Human Rights-related Barriers to Access HIV and TB Services - оцінка бар'єрів, пов'язаних з правами людини щодо ВІЛ та ТБ, здійснена за підтримки ГФ та Україні надані суттєві рекомендації щодо їх нівелювання;
- В результаті затвердження 12.01.2023 нової редакції профільного закону Закон України "Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ" ініційовано значне доопрацювання нормативної бази в частині регулювання правовідносин у сфері протидії ВІЛ/СНІД застосування сучасних підходів до профілактики, тестування і лікування ВІЛ-інфекції відповідно до керівних документів Всесвітньої організації охорони здоров'я;
- У 2023 році було прийнято Закон України "Про подолання туберкульозу в Україні", де концептуально змінено підхід від протидії до подолання туберкульозу, імплементовано положення Глобальної стратегії боротьби з ТБ ВООЗ, зміцнено державні гарантії лікування для людей, які хворіють на туберкульоз, використано дестигматизуючу, засновану на правах людини термінологію, створюються умови для навчання здобувачів освіти, зокрема дітей, які хворіють на туберкульоз, та інше.
- У червні 2022р. Україна ратифікувала Стамбульську конвенцію про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищам;
- Затвердження 16.12.2022 нової урядової Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та операційного плану її реалізації у 2022-2024 роках зі стратегічною ціллю цілі є забезпечення прав засуджених та осіб, взятих під варту, на охорону здоров'я та медичну допомогу відповідно до національних і міжнародних норм, зокрема створення належних умов для запобігання підвищенню рівня захворюваності на ВІЛ/СНІД, туберкульоз або інші тяжкі хвороби;

- Суттєві зміни у державній системі мобілізації військовозобов'язаних, внаслідок спрощення призову осіб з певними хронічними захворюваннями, у т.ч. ВІЛ, ТБ, ВГС тощо, у т.ч. тих, які потребують постійного лікування;
- У 2020 році Україною підтримано діяльність конвенції Глобального партнерства, яка спрямована на подолання усіх форм стигми та дискримінації пов'язаної з ВІЛ та стало продовжує розвивати цей напрям;

Мета

Метою CRG Plan 2024-26 є сприяння досягненню Глобальних цілей в контексті подолання ТБ та ВІЛ в країні, виконанню основних цілей Проекту ГФ в Україні та завдань Стратегії з комплексної відповіді на бар'єри з прав людини для доступу до послуг з профілактики і лікування ВІЛ та туберкульозу до 2030 року, шляхом консолідації зусиль ОР ГФ, комплексного підходу та посилення якості, оперативності, провадження відповідної комунікації, підготовки пропозицій, застосування інструментів державного та недержавного секторів.

Напрями реалізації

I. Напрямок міжсекторальної взаємодії (ВІЛ/ТБ)

1. Моніторинг та реформування законів, нормативних актів та політик у сфері ТБ та ВІЛ, забезпечення громадянської рівності для ключових та уразливих груп, включно з декриміналізацією;
2. Підтримка та розвиток комплексної відповіді на усунення бар'єрів з прав людини для доступу до послуг з профілактики і лікування ВІЛ та туберкульозу;
3. Зниження пов'язаних з ТБ та ВІЛ гендерної дискримінації, шкідливих гендерних норм та насильства, забезпечення гендерної сенситивності послуг у зв'язку з ТБ та ВІЛ;
4. Взаємодія між ОР та стейкхолдерами щодо впровадження рекомендацій оцінки Ukraine Breaking Down Barriers Progress Assessment – Programs to Remove Human Rights-related Barriers to Access HIV and TB Services.

II. Напрямок ВІЛ

1. Елімінація стигми та дискримінації у зв'язку з ВІЛ
2. Розвиток правової грамотності («знай свої права») та підвищення компетенції постачальників ВІЛ-послуг щодо питань з прав людини, медичної етики, роботи з сенситивними даними;
3. Правові послуги у зв'язку з ВІЛ та поліпшення доступу до правосуддя;
4. Адвокація, комунікація, соціальна мобілізація спільнот і моніторинг силами та під керівництвом спільнот, розвиток експертного потенціалу спільнот;
5. Забезпечення доступу до послуг у зв'язку з ВІЛ для людей, які перебувають у місцях несвободи.

III. Напрямок ТБ

1. Елімінація стигми та дискримінації у зв'язку з ТБ
2. Розвиток правової грамотності («знай свої права») та підвищення компетенції постачальників ТБ послуг щодо питань з прав людини, медичної етики, роботі з сенситивними даними;
3. Правові послуги у зв'язку з ТБ та поліпшення доступу до правосуддя;
4. Адвокація, комунікація, соціальна мобілізація спільнот і моніторинг силами та під керівництвом спільнот, розвиток експертного потенціалу спільнот;
5. Забезпечення доступу до послуг у зв'язку з ТБ для людей, які перебувають у місцях несвободи.

Цільова аудиторія

Недержавний сектор

- Ключові спільноти;
- ЛЖВ;
- ЛТБ;
- Провайдери ВІЛ- та ТБ-послуг;
- ЗМІ;
- Релігійні організації.

Державний сектор

- Міністерство охорони здоров'я України;
- Міністерство юстиції;
- Державна кримінально-виконавча служба України;
- державні та комунальні провайдери ВІЛ- та ТБ-послуг;
- Сили оборони України;
- Міністерство внутрішніх справ України;
- Національна поліція України;
- Суб'єкти системи БПД.

Основні виконавці

- Державна установа «Центр громадського здоров'я» МОЗ України;
- Благодійна організація «100 ВІДСОТКІВ ЖИТТЯ»;
- Міжнародний благодійний фонд "Альянс громадського здоров'я".

Координація, моніторинг і оцінка

Одним з основних інструментів координації реалізації CRG Plan 2024-26 є діяльність Робочої групи з координації виконання Стратегії з комплексної відповіді на бар'єри з прав людини для доступу до послуг з профілактики і лікування ВІЛ та туберкульозу до 2030 року, яка утворена ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» (Наказ 21-агд від 10.08.2023 року) (далі - Робоча група), під координацію та моніторинг і оцінку (далі - МіО) утворено окрему Тематичну підгрупу - Здійснення заходів з адвокації, комунікації та соціальної мобілізації, спрямованих на усунення правових бар'єрів, яка запровадила механізм МіО на щоквартальній основі з подальшим коригуванням активностей (за потреби) та затвердженням їх у оновлених річних планах реалізації CRG Plan 2024-26 та забезпечення контролю за виконанням. Механізмом передбачено створення чіткого плану дій при умові виникнення ризиків невиконання активності в зазначений період. Також індикатори в Робочому плані CRG Plan 2024-26 будуть описані на щорічній основі. Передбачено також щорічну оцінку реалізації CRG Plan 2024-26 зі звітом для Робочої групи та ГФ.

Механізм проведення моніторингу та оцінки CRG Plan 2024-26 передбачає щоквартальну оцінку результативності реалізації заходів Плану, з подальшим, за потреби, корегуванням активностей та затвердженням їх у оновлених річних планах реалізації CRG Plan 2024-26. Очікується, що за результатами оцінки та в разі зміни контексту реалізації передбачених інтервенцій, План буде оновлюватись щорічно.

Після процесу МіО індикатори оцінки активностей, включених в CRG Plan 2024-26, будуть синхронізовані та, за потребою, гармонізовані з:

- (1) рамковими показниками оцінки прогресу реалізації правозахисних програм ГФ (KPI E1);
- (2) ширшою рамкою індикаторів моніторингу та оцінки гранту ГФ на відповідний період.

Стратегія складається з кількох документів (Описова частина-преамбула та робочий план). Стратегія також буде спиратися на загальні Тренінгові плани, які ОР затверджують окремо з ГФ. Робочий план CRG Plan 2024-26 (далі - WP_CRG Plan 2024-26) має трирічний характер і буде оновлюватись по мірі реалізації Проекту ГФ мінімум раз на рік.

Також, важливо зазначити - Україна визначила базові значення для кожного напрямку програм з прав людини Проекту ГФ під час діалогу з країною для забезпечення можливості

звітування відповідно до КРІ Е1 (який вимірює відсоток країн, що отримують кошти зустрічного фінансування на забезпечення прав людини, з розширенням програм зі зменшення бар'єрів, пов'язаних із правами людини), базові значення (зазначені у Табл.1 та 2)враховані у запиті на фінансування у Проєкті ГФ, а також країна зобов'язується проводити щорічний огляд (оцінку) прогресу для забезпечення можливості продовження звітності відповідно до КРІ Е1.

Табл.1

HIV Program Area	Baseline	Mid-term	Progress Assessment	National baseline KPI E1
Eliminate stigma and discrimination in all settings	2.5	3.6	4.0	3.7
Ensure non-discriminatory provision of health care	3.0	4.0	4.4	4.1
Ensure rights-based law enforcement practices	3.0	4.0	4.2	4.0
Legal literacy ('know your rights')	2.0	3.2	4.0	3.9
Improve access to justice	2.7	3.6	4.5	4.2
Monitoring and reforming laws and policies	4.6	5.0	5.0	4.9
Reduce HIV-related gender discrimination	1.5	2.5	3.5	3.0
Support community mobilization and human rights advocacy	-	-	4.5	4.3
Average Score	2.8	3.7	4.3	4.0

Табл.2

TB Program Area	Baseline	Mid-term	Progress Assessment	National baseline KPI E1
Eliminate stigma and discrimination in all settings	1.0	2.1	2.4	2.1
Ensure people-centered and rights-based provision of health care	1.0	3.0	3.6	3.3
Ensure people centered and rights-based law enforcement practices	1.0	3.0	3.0	2.7
Legal literacy ('know your rights')	1.0	2.0	4.0	3.8
Improve access to justice	2.0	3.0	4.0	3.8
Monitoring and reforming laws and policies	1.0	2.0	3.8	3.5
Reduce TB-related gender discrimination	1.0	1.0	2.0	1.9
Support community mobilization and engagement	2.0	3.0	4.0	3.7
Addressing the need of people in prisons and other closed settings	2.0	3.0	3.8	3.5
Average Score	1.5	2.8	3.8	3.1

Зокрема, в Україні планується затвердження Національного плану МіО у 2024 році, в якому будуть враховані індикатори програм з прав людини та CLM, планується, також спиратися на ці показники при координації та МіО WP_CRG Plan 2024-26.

Очікуваний вплив

Слід зауважити, що кількісні та оперативні якісні показники детально викладені у Робочому плані CRG Plan 2024-26 та розбиті по роках (2024-2026). Очікуваний вплив регламентує

стратегічний фокус, на який треба опиратися при реалізації Робочого плану, МіО та при переплануванні діяльності.

- Оптимальна та ефективна консолідація роботи основних реципієнтів ГФ в Україні у сфері прав людини як між собою, так і суб'єктами владних повноважень;
- В основі проектів, програм, послуг та інтервенцій лежать правозахисний, пацієнт-орієнтований і гендерно-сенситивний підходи;
- Ключові спільноти відчують правову захищеність та значно знижену стигму з боку широкого загалу й професійних груп;
- Посилення лідерства та розширення можливостей для участі ключових уразливих спільнот в реалізації правозахисних програм гранту ГФ;
- В основі вироблення політики та прийняття державних рішень у сфері відповіді на ТБ/ВІЛ лежить взаємодія з ключовими спільнотами (міжсекторальний принцип у дії);
- Моніторинг силами та під керівництвом спільнот має уніфіковані процеси та включений у каскад національного планування;
- На національному та регіональному рівнях працюють програми з моніторингу і оцінки, адаптовані під виклики часу, а в їхній основі лежить моніторинг силами та під керівництвом спільнот;
- Інституційна (тобто наявна в законодавстві) дискримінація на підставі різних ознак належності до ключових спільнот стало усувається. Посилення координованості між партнерами в напрямку декриміналізації та гуманізація законодавства України в частині криміналізації передачі ВІЛ, споживання психоактивних речовин, секс-роботи, реалізації прав представників спільноти ЛГБТІ, патологізації трансгендерності та інших норм українського законодавства, які криміналізують та обмежують права представників ключових уразливих груп та людей, які живуть/уражені ВІЛ/ТБ;
- Посилення можливостей вимірювання та моніторингу реалізації правозахисних програм ГФ разом з посиленням уваги до відстеження та вимірювання прогресу, досягнутого програмами та оцінками, пов'язаними з гендерними питаннями;
- Правопорушення проти людей із ключових спільнот має наслідком швидке та ефективне реагування;
- Розширення та забезпечення належної підтримки програмам з доступу до правосуддя для усіх ключових уразливих груп та людей, які живуть/уражені ВІЛ/ТБ як в цивільному, так й пенітенціарному секторах;
- Індекс стигми щодо ЛЖВ, ТБ та ключових спільнот, зокрема у гендерному фокусі, є суттєво зниженим;
- Забезпечення належного виконання заходів з елімінації стигми та дискримінації щодо представників усіх ключових уразливих груп та людей, які живуть/уражені ВІЛ/ТБ відповідно до положень Глобального партнерства з ліквідації стигми по відношенню до ВІЛ, а також інших документів, які були підтримані Україною;
- Професійні групи та постачальники послуг є обізнаними з правами людини та дотримуються етики комунікації.
- Законодавці та урядовці обізнані з проблематикою ТБ/ВІЛ та ключових спільнот.
- Люди з ключових спільнот почуваються у суспільстві впевнено та рівноправно, добре знають свої права.
- Правовими послугами у контексті ТБ/ВІЛ може безперешкодно скористатися будь-яка людина з ключових груп.
- Закони, нормативні акти, політика щодо ТБ/ВІЛ на регулярній основі переглядаються та вдосконалюються, зокрема в гендерному аспекті;
- Посилення координації та належної своєчасності процесів з перегляду та вдосконалення законів, нормативних актів, політик щодо ТБ/ВІЛ на регулярній основі;

- Посилення цілеспрямованості грантової підтримки з метою підвищення рівня підтримки впровадження, що надається на регіональному та національному рівнях протягом усього життєвого циклу гранту;
- Посилення лідерства та участі ключових уразливих спільнот в програмних сферах в контексті подолання правових бар'єрів;
- Підвищений, цілеспрямований партнерський підхід до залучення існуючих та нових глобальних і місцевих партнерів до реалізації стратегічних пріоритетів, пов'язаних з гендерною рівністю та гендерно обумовлених, у співпраці та координації з іншими стейкхолдерами.
- Посилення можливостей вимірювання та моніторингу з посиленням уваги до відстеження та вимірювання прогресу, досягнутого програмами та оцінками, пов'язаними з бар'єрами та гендерними питаннями.
- Розширено покриття, доступ та спектр правових послуг у контексті ТБ/ВІЛ для представників усіх ключових груп;
- Покращена міжсекретаріатська співпраця та розбудова спроможності з критично важливих питань, пов'язаних з гендерною рівністю, для забезпечення більшої узгодженості в межах реалізації гранту ГФ;
- Впроваджуються рекомендації Ukraine Breaking Down Barriers Progress Assessment – Programs to Remove Human Rights-related Barriers to Access HIV and TB Services.

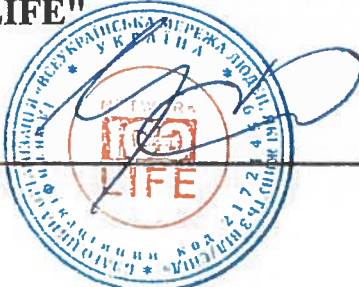

Контактна інформація

Державна установа "Центр громадського здоров'я МОЗ України": Миронюк Сергій, головний фахівець Відділу управління проектами та міжнародної співпраці. Електронна адреса: s.myroniuk@phc.org.ua, моб. 093-551-09-72;

Благодійна організація «100 ВІДСОТКІВ ЖИТТЯ»: Киричок Оксана, директор з програм і проектів. Електронна адреса: o.kirichok@network.org.ua, моб. +380 98 201 2235

Міжнародний благодійний фонд "Альянс громадського здоров'я": Скала Павло, асоційований директор з політики та партнерських відносин. Електронна адреса: skala@aph.org.ua, тел. 490-54-85 доп.221, моб. 050-382 51 78.

Signatures:

<p>Olga Gvozdetska Acting Deputy General Director SE "Public Health Center of the MoH of Ukraine"</p> 	<p>Dmytro Sherembei Head of the Coordination Council CO "100 PERCENT LIFE"</p> 	<p>Andriy Klepikov Executive Director ICF "Public Health Alliance"</p>
--	--	---

